

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
Сектор за макроекономска политика

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

декември 2013 година

Скопје, февруари 2014

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

декември 2013 година

- Индустриското производство во декември 2013 година во споредба со декември 2012 година забележа раст од 9,5%;
- Стапката на инфлација на годишна основа изнесува 1,4%, а на месечна основа е забележан раст од 0,3%. Просечната стапка на инфлација во 2013 година изнесува 2,8%;
- Годишен пад на физичкиот обем на извозот од 13,0% во 2013 година, со вредносен раст од 3,2% и пад на увезените количини стоки од 9,8%, со вредносен пад од 1,8%, што резултираше со намалување на трговскиот дефицит за 9,8% во однос на 2012 година.
- Поголемо остварување на вкупните приходи во Буџетот за 1,6% и зголемување на вкупните расходи за 2,4% во периодот јануари- декември 2013 година во однос на истиот период лани; Дефицит на Буџетот на РМ од 19.253 милиони денари (3,9% од БДП) и дефицит на Централниот буџет од 18.131 милиони денари (3,7% од БДП);
- Раст од 6,4% на вкупните кредити кон приватниот сектор и раст од 6,1% на вкупниот депозитен потенцијал на банките на годишна основа;

1. Реален сектор

Индустриско производство

Во декември 2013 година во споредба со декември 2012 година индустриското производство забележа раст од 9,5%. Анализирани по сектори, секторот Преработувачка индустрија забележа раст на производството од 13,1%.

Секторот Рударство и вадење камен забележа пад од 4,2%, како резултат на падот во гранките Вадење јаглен и лигнит од 17,4% и Вадење руди на метал од 6,5%, додека гранката Вадење други руди и камен забележа раст од 37,8%. Секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа раст од 1,9%.

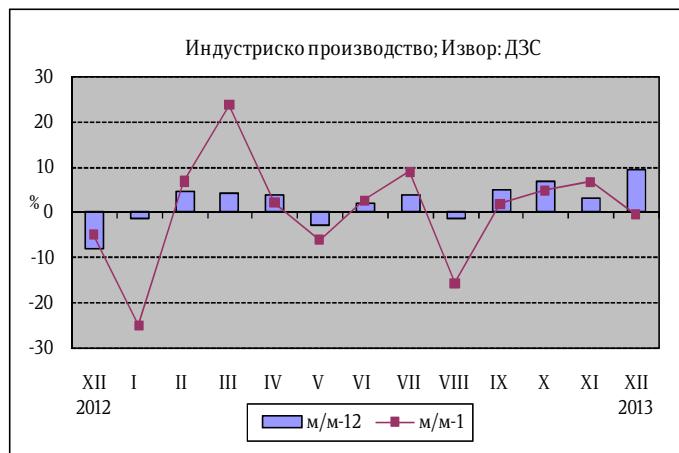
Индустриско производство (во %) - декември 2013 година			
	м/м-12	м/м-1	$\frac{I-XII\ 2013}{I-XII\ 2012}$
Вкупно	9,5	-0,5	3,2
Рударство и вадење камен	-4,2	-1,0	3,4
Преработувачка индустрија	13,1	-3,3	2,8
Снабдување со ел. енергија, гас пареа и климатизација	1,9	21,8	5,3

Извор: ДЗС

Во рамките на Преработувачката индустрија, позитивен годишен раст е регистриран кај 14 од 23 гранки, кои сочинуваат 42,7% од индустриското производство. Кај гранките со двоцифрено учество во структурата на индустриското производство, висок раст од 10,5% е забележан во гранката Производство на облека, додека кај гранката Производство на прехранбени производи забележан е пад од 1,4%. Висок раст е остварен кај следните гранки: Производство на машини и уреди, неспомнати на друго место 73,4%, Производство на пијалаци 51,6%, Производство на текстил 48,6%, Производство на електрична опрема 37,8%, Производство на хемикалии и хемиски производи 34,3%, Производство на други неметални минерални производи 17,2%, Печатење и продукција на снимени медиуми 16,4%, Производство на кожа и производи од кожа 15,4% и Производство на останата опрема за транспорт 13,8%.

Најголем позитивен придонес во годишната промена на индустриското производство во декември 2013 година има Производство на машини и уреди, неспомнати на друго место (3,6 п.п.), а најголем негативен придонес има Производство на фабрикувани метални производи освен машини и опрема (-0,8 п.п.).

Индустриското производство во декември 2013 година во однос на ноември 2013 година забележа пад од 0,5%. Секторската анализа укажува дека раст е забележан во секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација од 21,8%, додека секторите Рударство и вадење камен и Преработувачка индустрија забележаа пад од 1% и 3,3%, соодветно. Падот во

секторот Рударство и вадење камен е резултат на падот во гранките Вадење јаглен и лигнит од 3,5% и Вадење други руди и камен од 5,2%, додека гранката Вадење руди на метал забележа раст од 2,5%.

На кумулативна основа, индустриското производство во периодот јануари – декември 2013 година во однос на истиот период од 2012 година регистрира раст од 3,2%. Секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација забележа раст од 5,3%, секторот Рударство и вадење камен оствари раст од 3,4% и секторот Преработувачка индустрија исто така раст од 2,8%.

Податоците за индустриското производство по наменски групи во декември 2013 година во однос на декември 2012 година покажуваат зголемување на производството кај: Капитални производи од 43,8%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 14,2%, Интермедијарни производи, освен енергија од 4,8% и Трајни производи за широка потрошувачка од 4,3%. Пад од 7,1% е забележан единствено кај групата Енергија .

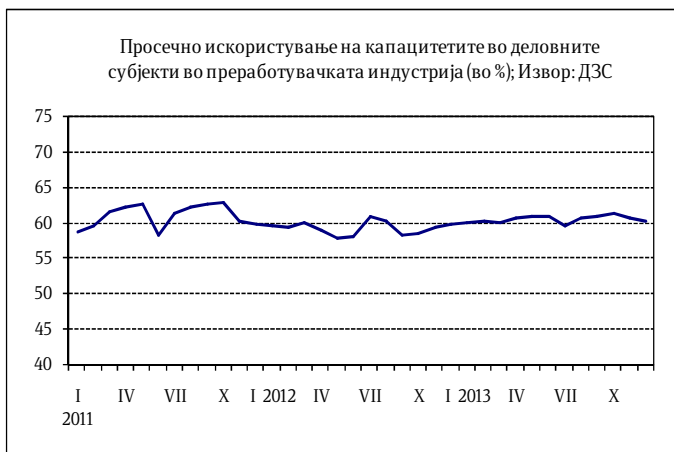
На месечно ниво, податоците за индустриското производство по наменски групи во декември 2013 година покажуваат зголемување на производството кај групите: Капитални производи од 37,7% и Енергија од 15,5%, додека пад е забележан кај групите: Трајни производи за широка потрошувачка од 10,5%, Интермедијарни производи, освен енергија од 10,3% и Нетрајни производи за широка потрошувачка од 3,9%.

На кумулативна основа, во периодот јануари - декември 2013 година во однос на истиот период од минатата година раст е забележан кај групите: Капитални производи од 9,0%, Нетрајни производи за широка потрошувачка од 6,3%, Трајни производи за широка потрошувачка од 6,2% и Енергија од 0,4%. Пад е забележан во групата Интермедијарни производи, освен енергија и тој изнесува 0,8%.

Деловни тенденции во преработувачката индустрија

Според оценката, тековната економска состојба на деловните субјекти во декември 2013 година е понеповолна во однос на претходниот месец, а поповолна во однос на декември 2012 година.

Оценката за обезбеденоста на производството со порачки е понеповолна во однос на претходниот месец, но е поповолна во однос на декември 2012 година. Во декември 2013 година оценката за обемот на производство во изминатите три месеци е понеповолна во однос на ноември 2013 година

како и во однос на декември 2012 година. Во декември 2013 година, очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се

поповолни и во однос на претходниот месец и во однос на декември 2012 година.

Во однос на бројот на вработените, очекувањата во декември 2013 година за наредните три месеци се понеповолни во однос на минатиот месец, а поповолни во однос на декември 2012 година.

Просечното искористување на капацитетите во декември 2013 година изнесува 60,1%, што претставува намалување во однос на претходниот месец кога изнесуваше 60,7%. Споредено со декември 2012 година, искористеноста на капацитетите е повисока за 0,4п.п.

Во декември 2013 година залихите на суровини и репроматеријали, како и тековните набавки на суровини и репроматеријали, се под и околу нормалата. Оценката за сегашната состојба со залихите на готови производи е понеповолна во споредба со претходниот месец, а поповолна во споредба со декември 2012 година. Според оценката на раководителите, во наредниот тримесечен период се очекува зголемување на просечните набавни цени на инпутите, а намалување на продажните цени на готовите производи.

Според оценките, најголемо влијание на ограничувањето на обемот на производството во декември 2013 година имаат следните фактори: недоволната странска побарувачка со 25,8%, недоволната домашна побарувачка со 18,9%, недостигот на квалификувана работна сила со 12,0%, неизвесното економско окружување со 10,1%, финансиските проблеми со 9,6%, конкурентниот увоз со 8,5%, недостигот на суровини со 2,3%, нејасните економски закони со 2,2% и недостигот на опрема со 1,8%.

Како ограничувачки фактор во декември 2013 година во однос на ноември 2013 година, помал број од деловните субјекти ги посочиле: недоволната странска побарувачка, недостигот на опрема, недоволната домашна побарувачка, конкурентниот увоз, недостигот на суровини и недостигот на енергија, додека поголем број од деловните субјекти ги посочиле: финансиските проблеми и нејасните економски закони. Кај останатите фактори нема позначајни промени.

Број на работници во индустријата

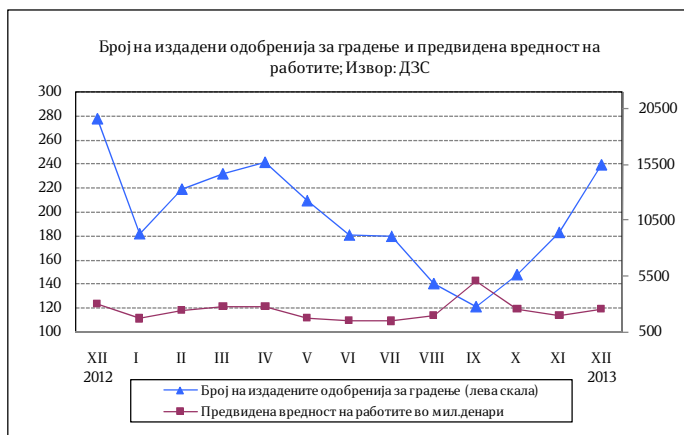
Бројот на работници во индустријата во декември 2013 година во однос на декември 2012 година забележа зголемување од 2,5%.

Секторската анализа укажува на зголемување на бројот на работници во секторот Преработувачка индустрија за 3,0%, намалување на бројот на работници во секторот Рударство и вадење камен за 0,2%, додека во секторот Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација нема промени. Во секторот Рударство и вадење камен е регистриран пад на бројот на работниците од 0,2%, како резултат на намалувањето на бројот на работниците во гранките: Вадење јаглен и лигнит (1,9%) и Вадење други руди и камен (1,4%), додека кај гранката Вадење руди на метал е забележан раст од 1,9%.

Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи во декември 2013 година во однос на декември 2012 година покажуваат дека зголемување на бројот на работници има кај групите: Трајни производи за широка потрошувачка за 7,2%, Нетрајни производи за широка потрошувачка за 3,1% и Интермедијарни производи, освен енергија за 2,7%, додека намалување има кај групата Енергија за 0,9%. Кај групата Капитални производи бројот на работници останува на исто ниво.

Број на издадени одобренја за градење и предвидена вредност на објектите

Во декември 2013 година беа издадени 239 одобренја за градба, што претставува намалување од 13,7% во однос на истиот месец од претходната година. Вкупниот број на издадени одобренја за градење во однос на ноември 2013 година, кога беа издадени 182 одобренја, се зголеми за 31,3%.

Предвидената вредност на објектите, според издадените одобренја за градење во декември, изнесува 2.548 милиони денари, што претставува намалување за 14,1% во однос на декември 2012 година. Во однос на претходниот месец од 2013 година, вредноста на објектите бележи зголемување за 30,1%.

Анализирано по видови објекти, од вкупниот број издадени одобренја за градење, 195 (или 81,6%) се наменети за објекти од високоградба, 21 (или 8,8%) за објекти од нискоградба и 23 (или 9,6%) за објекти за реконструкција.

Анализирано по типови инвеститори, од вкупно 239 издадени одобренја за градба, за 185 (или 77,4%) објекти како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 54 објекти (или 22,6%) инвеститори се деловни субјекти.

Во декември 2013 година предвидена е изградба на 336 станови, со вкупна корисна површина од 33.017 м². Бројот на предвидени станови за изградба е намален за 42,8% во однос на истиот месец од 2012 година, а за 18,8% во однос на ноември 2013 година.

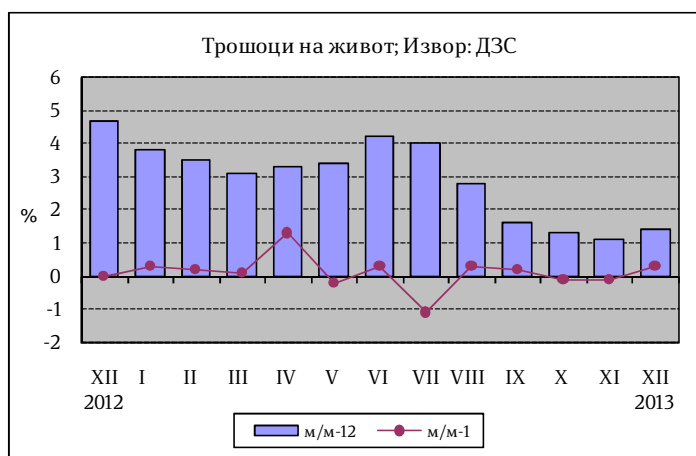
Анализирано по региони, во декември 2013 година најмногу одобрувања за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 50, од кои 39 одобрувања се издадени за инвеститори - физички лица и 11 за инвеститори - деловни субјекти. Најмалку издадени одобрувања има во Североисточниот регион - 11, при што сите одобрувања се издадени на инвеститори - физички лица.

Анализирано на кумулативна основа, во периодот јануари - декември 2013 година најмногу одобрувања за градба се издадени во Скопскиот регион, вкупно 614, од кои 440 одобрувања се за инвеститори - физички лица, а 174 за инвеститори - деловни субјекти. Најмалку издадени одобрувања има во Североисточниот регион, 136, од кои 115 се за инвеститори - физички лица, а 21 одобрение за инвеститори - деловни субјекти.

Инфлација

Годишната стапка на инфлација во декември 2013 година, измерена според Индексот на трошоците на животот, изнесува 1,4%. Просечната стапка на инфлација во периодот јануари - декември 2013 година се зголеми за 2,8% (раст од 2,9% во првите единаесет месеци од годината).

На годишна основа, категоријата Исхрана, која има најголемо учество при пресметката на Индексот на трошоците на животот, забележа раст од 1,8%. Највисок годишен раст на цените во декември е регистриран во категоријата Хигиена и здравје од 5,1%. Раст на цените е регистриран и во категориите Тутун и пијалаци од 3,8%, Ресторани и хотели од 2,7%, Облека и обувки од 2,5% и Административни и финансиски услуги од 0,6%. Цените во категоријата Домување се намалија за 1,9%, како резултат на намалените цени во поткатегијата Огрев и осветление од 3,3%. Намалување на цените е регистрирано и во категоријата Сообраќајни средства и услуги од 0,4%, додека во категоријата Култура и разонода цените останаа непроменети.

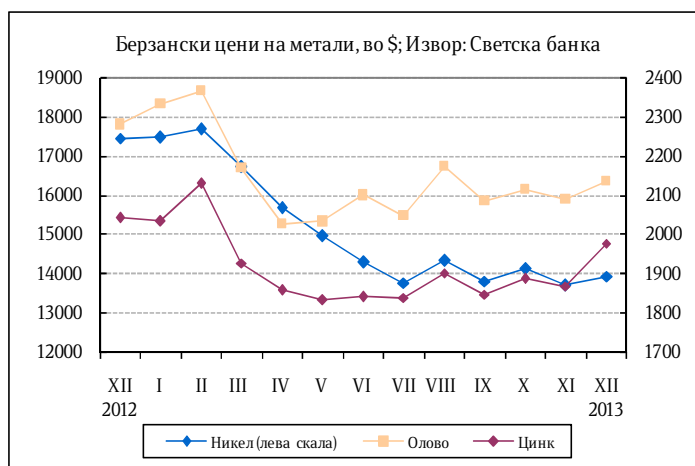
Стапката на инфлација во декември споредено со претходниот месец забележа раст од 0,3%. Цените во категоријата Исхрана регистрираа зголемување од 0,6%, главно како резултат на повисоките цени на зеленчукот. Месечниот раст на цените во категоријата Сообраќајни средства и услуги изнесува 0,3%, како резултат на зголемените цени за течни горива и масла. Раст на цените е регистриран и во категориите Облека и обувки, Хигиена и здравје и Култура и разонода од 0,1%. Цените останаа непроменети во категориите Домување и Административни и финансиски услуги. Пад на цените на месечна основа е забележан во категориите Ресторани и хотели и Тутун и пијалаци од 0,4% и 0,2%, соодветно.

Цените на мало во декември 2013 година во однос на декември 2012 година се повисоки за 0,7%. Споредено со претходниот месец, цените на мало се повисоки за 0,4%. Просечниот раст на цените на мало во периодот јануари - декември 2013 година изнесува 1,3%.

Берзански цени

Во декември 2013 година цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи забележа раст од 2,4% во однос на претходниот месец и изнесуваше 110,7 долар за барел. Споредено со декември 2012 година, цената на нафтата е пониска за 0,9%. Цената на природниот гас во декември се зголеми за 7,7% во однос на претходниот месец.

Што се однесува до металните производи, никелот како производ со високо учество во македонскиот извоз, во декември се тргуваше со просечна цена од 13.925 долари за еден метрички тон (\$/мт), што претставува месечен раст на цената од 1,8%. Споредено со декември 2012 година, цената на никелот е пониска за околу 20%. Во рамките на основните метали, во декември се забележува месечно зголемување на цената на цинкот од 5,8%, оловото од 2,3% и бакарот од 2%, додека пад на цените забележаа алуминиумот и калајот од 0,5% и 0,3%, соодветно. Цената на железната руда во декември забележа месечен пад од 0,4%. Месечно намалување на цената е забележано и кај благородните метали. Така, цената на златото забележа пад од 4,3%, платината од 4,5% и среброто од 5,2%.

Во декември 2013 година во однос на ноември истата година цената на пченицата на светските берзи се намали за 5%, а цената на пченката забележа пад од 0,9%. Цената на јагнешкото месо во декември забележа месечен раст од 1,7%.

2. Надворешно - трговска размена

Вкупната надворешно - трговска размена во 2013 година во однос на 2012 година бележи раст од 0,1%.

Извоз

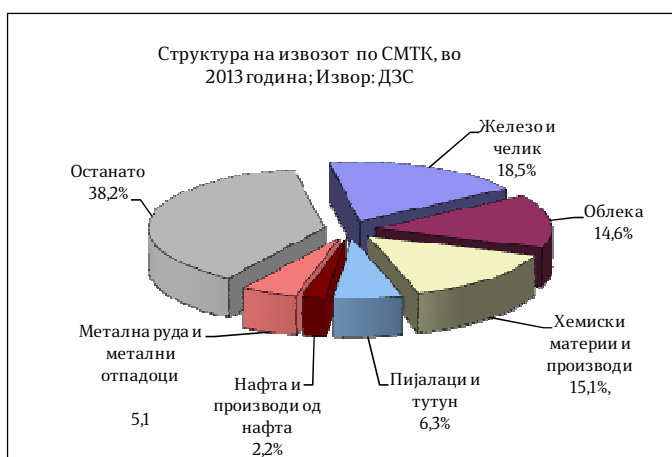
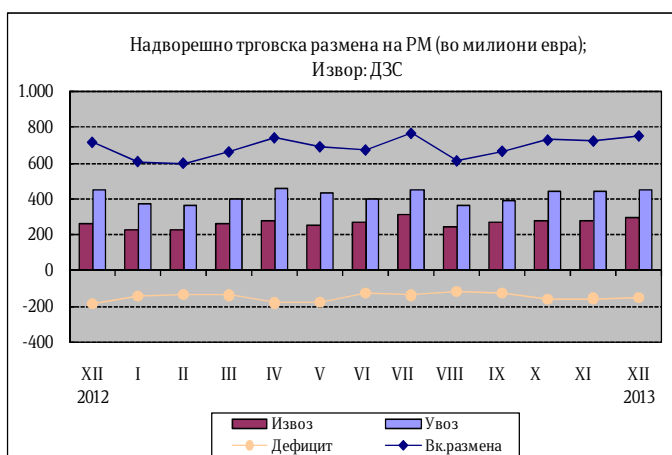
Во 2013 година, физичкиот обем на извозот бележи пад од 13,0% во однос на 2012 година, а вредноста на извезените стоки изнесува 3.211,8 милиони евра и бележи раст од 3,2% (98,3 милиони евра) во однос на 2012 година.

Анализирано на месечно ниво, во декември 2013 година извозот бележи зголемување од 6,3% во однос на претходниот месец.

Сезонски прилагоденото движење на извозот во декември 2013 година бележи месечен раст од 4,3%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (2,0 п.п.) врз извозот во овој месец.

Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во 2013 година се: железо и челик со 18,5%, хемиски материи и производи 15,1%, облека 14,6%, пијалаци и тутун 6,3%, метална руда и отпадоци од метал 5,1%, и нафта и производи од нафта 2,2%. Овие шест групи производи сочинуваат 61,8% од вкупниот извоз на државата.

Гледано по економска намена, во 2013 година, најголемо учество во извозот имаат: стоки за индустриски набавки (52,3%), потоа следуваат стоки за широка потрошувачка (22,1%), храна и пијалаци (10,9%), производи за инвестиции без транспортна опрема (10,3%), горива и мазива (2,2%) и транспортна опрема (2,2%).

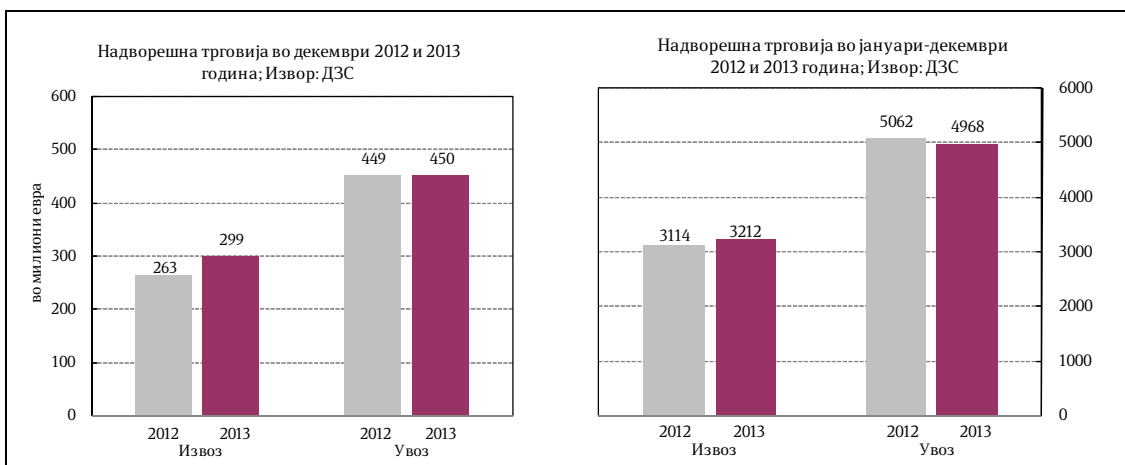

Извоз на железо и челик *)				
	I-XII 2012	I-XII 2013	Салдо	Стапки во%
.000 Т	638,8	594,1	-44,7	-7,0
Мил. ЕУР	649,1	593,2	-55,9	-8,6
Мил. \$	834,2	787,7	-46,5	-5,6

Увоз на железо и челик*)				
	I-XII 2012	I-XII 2013	Салдо	Стапки во%
.000 Т	551,0	557,0	5,9	1,1
Мил. ЕУР	288,1	274,6	-13,5	-4,7
Мил. \$	370,0	364,6	-5,4	-1,5

*)Претходни податоци

Анализирано по тарифи, најзастапени производи во извозот се: катализатори на подлога со благороден метал или со соединенија на благородни метали како активна материја; фероникел; машини и апарати за филтрирање или пречистување други гасови со каталитичка постапка; тутун, суров и непреработен; машки кошули од памук; феросилициум; табли, плочи, пултови, маси, ормани и друго; плоснато валани производи од железо или нелегиран челик со ширина 600мм или поголема, платинирани или превлечени; руди на олово и концентрати; руди на бакар и концентрати; лекови приготвени во одмерени дози; и друго.

Увоз

Увезените количини стоки во 2013 година се намалени за 9,8% во однос на претходната година, а нивната вредност изнесува 4.968,4 милиони евра, што претставува намалување за 1,8% (93,3 милиони евра) во однос на 2012 година.

Анализирано на месечно ниво, во декември 2013 година увозот бележи раст од 2,5% во однос на претходниот месец.

Извоз на нафта и производи од нафта*)				
	I-XII 2012	I-XII 2013	Салдо	Стапки во%
.000 Т	228,8	142,6	-86,2	-37,7
Мил. ЕУР	160,5	71,5	-89,0	-55,5
Мил. \$	206,8	94,7	-112,1	-54,2

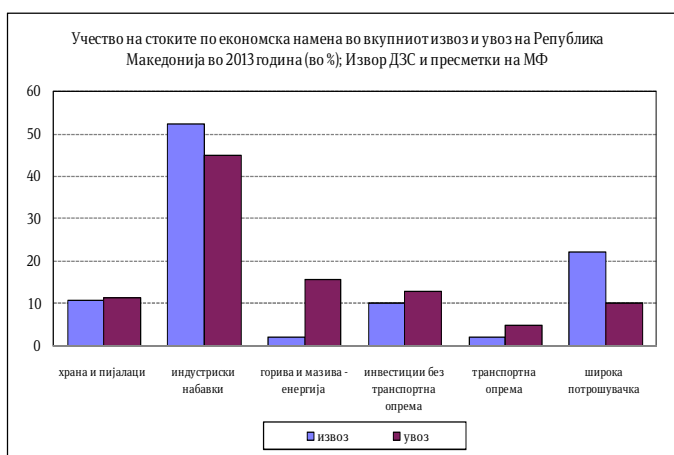
*)Претходни податоци

Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I-XII 2012	I-XII 2013	Салдо	Стапки во%
.000 Т	1.124,3	913,4	-210,9	-18,8
Мил. ЕУР	753,2	561,2	-192,0	-25,5
Мил. \$	969,2	745,0	-224,2	-23,1

*)Претходни податоци

Сезонски прилагоденото движење на увозот во декември 2013 година бележи месечен раст од 0,6%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (1,9 п.п.) врз увозот во овој месец.

Најголем дел од увозот на стоки (според групи на СМТК) во 2013 година, покрај нафтата отпаѓа на обоени метали; предиво, ткаенини и текстилни производи; железно и челик; електрични машини, апарати и делови; друмски возила; индустриски машини и делови; и друго.

Гледано по економска намена, во 2013 година најголемо учество во увозот имаат: стоки за индустриски набавки (44,9%), потоа следуваат горива и мазива (15,8%), производи за инвестиции без транспортна опрема (12,9%), храна и пијалаци (11,4%), стоки за широка потрошувачка (10,1%) и транспортна опрема (4,8%).

Најзастапени производи во структурата на увозот по тарифи се: гасни масла за други намени со содржина на сулфур што не надминува 0,001% по маса;

платина, необработена или во прав; електрична енергија; паладиум: необработен или во прав; руди на никел и концентрати; моторен бензин со октански број (РОН) од 95 или поголем, но помал од 98; топло валани производи со дебелина помала од 3мм; премачкувачки средства (бои и лакови); масла за ложење; лекови приготвени во одмерени дози; и слично.

Извоз на хемиски производи*)				
	I-XII 2012	I-XII 2013	Салдо	Стапки во%
.000 Т	20,9	7,6	-13,3	-63,7
Мил. ЕУР	388,1	484,0	95,9	24,7
Мил.\$	500,1	643,5	143,5	28,7

*)Претходни податоци

Увоз на хемиски производи*)				
	I-XII 2012	I-XII 2013	Салдо	Стапки во%
.000 Т	33,2	31,6	-1,6	-4,7
Мил. ЕУР	68,5	71,6	3,1	4,5
Мил.\$	88,3	94,8	6,5	7,4

*)Претходни податоци

Салдо на трговска размена

Во 2013 година трговскиот дефицит се стесни за 191,6 милиони евра или 9,8% во однос на минатата година.

Доколку салдото на извозот и увозот на стоки го анализираме по економска намена, стеснувањето на дефицитот е резултат на комбиниран ефект од: стеснувањето на негативното салдо во размената со горива и мазива, храна и пијалаци, транспортна опрема, инвестиции без транспортна опрема и стоки за широка потрошувачка, додека во спротивна насока дејствуваше проширеното негативно салдо во размената со стоки за индустриски набавки.

Значајно е да се напомене дека од јануари 2013 година се применува ревидирана економска групација на земјите подготвена според Геономенклатурата на ЕУ - Номенклатура на земји и територии за статистика на стоковната размена на Унијата и статистика на стоковната размена помеѓу земјите - членки на Унијата.

Анализирано според економските групации на земјите, во 2013 година споредено со 2012 година, извозот бележи раст кај групациите: ЕУ 28, ЕФТА и Заедница на независни држави, додека пад има кај групациите: Организација на земјите - извознички на нафта и нафтени деривати, Западен Балкан, Северноамериканска зона на слободна трговија и Организација за економска соработка на земји од Азиско - пацифичкиот регион. Извозот во ЕУ бележи раст од 18,7% на годишно ниво, додека кај земјите од Западен Балкан истиот бележи пад од 14,5%.

Во 2013 година, надворешно-трговската размена на Република Македонија со Европската унија (ЕУ 28) во однос на претходната година се зголемила за 10,8%, при што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешно-трговска размена бележи позитивно поместување од 4,4 п.п. и изнесува 66,6%. Извозот на стоки со Европската унија (ЕУ 28) во вкупниот извоз на Република Македонија учествува со 72,6%, а увозот на стоки со 62,6%.

Во 2013 година, 81,6% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Велика Британија, Грција, Кина, Србија и Турција, а потоа следуваат: Италија, Русија, Словенија, Австрија, Швајцарија и други. Суфицит е остварен во размената со Германија, Косово и Босна и Херцеговина.

Валутна структура

Гледано по валутна структура, 74,1% од трговската размена во 2013 година е реализирана во евра, што во однос на 2012 година претставува зголемување од 3,5 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 84,0% и 67,7%, соодветно, при што застапеноста на еврото во извозот е зголемена за 4,6 п.п., додека кај увозот за 2,5 п.п во однос на 2012 година.

Надворешно трговска размена на Република Македонија (по валути), пресметки на МФ													
УВОЗ		I-XII 2012					I-XII 2013					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во%)
валута	колич. 000 t	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%	колич. 000 t	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во%			
ЕУР	2.921,7	3.299.222.827	61,5013	202.906.492.877	65,2	3.024,6	3.361.194.539	61,6131	207.093.615.241	67,7	61.971.711	1,9	
УСД	3.175,9	1.691.448.200	46,9413	79.398.777.399	25,5	2.469,6	1.387.673.457	44,9929	62.435.453.073	20,4	-303.774.743	-18,0	
ГБП	2,8	331.303.277	75,7020	25.080.320.659	8,1	4,0	436.145.180	73,6574	32.125.320.007	10,5	104.841.904	31,6	
ЕУР+УСД+ГБП	6.100,5			307.385.590.935	90,7	5.498,2			301.654.388.321	98,6			
вк извоз:	6.110,4			311.315.757.859	100,0	5.509,1			306.067.472.311	100,0		-1,7	

Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

3. Фискален сектор

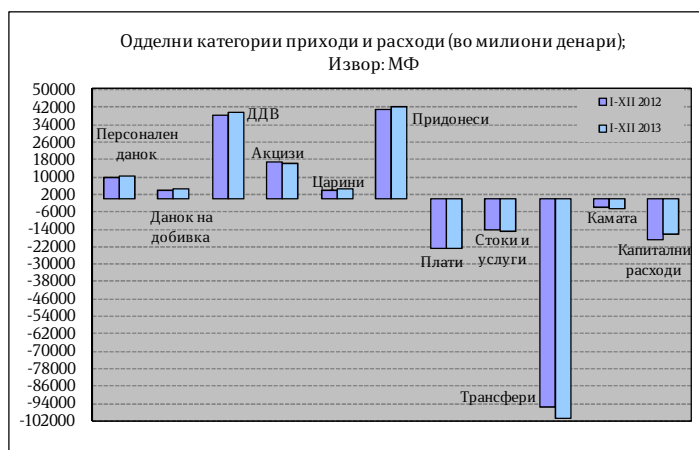
Буџетски приходи

Во периодот јануари- декември 2013 година, вкупните приходи на Буџетот изнесуваа 140.267 милиони денари, односно 28,4% од БДП, што претставува поголемо остварување за 1,6% во однос на истиот период од 2012 година.

Даночните приходи во изминатите дванаесет месеци изнесуваат 77.478 милиони денари, односно 15,7% од БДП и во однос на истиот период од 2012 година забележаа зголемување од 2,5%.

Данокот на додадена вредност е остварен во износ од 39.835 милиони денари, при што учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во овој период продолжува да е доминантно и изнесува 51,4%. Акцизите се остварени во износ од 15.990 милиони денари (учество од 20,6% во даночните приходи). Така, од овие два данока се остварени приходи од 55.825 милиони денари или 72,1% од вкупните даночни приходи (11,3% од БДП). Притоа, ДДВ е наплатен во бруто износ од 58.055 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во износ од 18.221 милиони денари (бруто наплатата е пониска за 2,1%, додека повратот по основ на ДДВ е понизок за 12,6% споредено со истиот период од 2012 година).

Во структурата на ДДВ најголемо е учеството на ДДВ при увоз кој забележува пад од 8,0%, додека ДДВ од прометот во земјата забележува раст од 10,5%. Набљудувано по одделни категории даноци, приходите од персоналниот

данок се остварени во износ од 10.254 милиони денари што претставува зголемување од 7,3% на годишна основа, при што 70,9% од персоналниот данок претставува приходот од данокот на плати и други лични примања, 8,3% се приходи по основ на договор на дело, 6,4% се приходи од капитал и 3,9% се од приходи од имот и имотни права. Споредено со истиот период од 2012 година, приходите од данокот од добивка во износ од 4.421 милиони денари забележаа раст од 21,1%, што е резултат главно на данокот наплатен по основ на исплатени дивиденди и други распределби од добивката и на приходите од пресметана камата на данокот на добивка и приходите од доплати по Даночен биланс. Истовремено беше забележан пад на приходите од платени аконтации. Приходите од ДДВ забележаа раст од 3,6% (што е за 2,6 п.п. повеќе од зголемувањето за претходниот единаесетмесечен период), додека акцизите забележаа пад, односно помало остварување за 3,7% (што е за 1,8 п.п. помалку од претходниот кумулатив). Приходите од царина изнесуваа 4.255 милиони денари и забележаа зголемување од 4,6%. Приходите од други даноци со остварен износ од 2.723 милиони денари забележаа пад од 17,0%.

Неданочните приходи изнесуваа 11.867 милиони денари и во однос на истиот период од 2012 година забележаа пад од 5,7% (во овие приходи спаѓаат приходите од профит од јавни институции, административни такси и глоби, концесии и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди, се остварија во износ од 3.382 милиони денари што претставува намалување од 23,7% во однос на истиот период од претходната година.

Приходите од странски донации од меѓународна мултилатерална и билатерална соработка изнесуваат 3.451 милиони денари, односно за 13,3% повеќе во однос на истиот период лани.

Социјалните придонеси од плата се остварени во износ од 42.458 милиони денари (учество од 8,6 % од БДП), што е за 4,2% повеќе споредено со истиот период од 2012 година, при што зголемување на наплатата се забележува кај придонесите за здравствено осигурување од 4,4%, кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 4,1%, додека кај придонесите за вработување од 3,2%.

Буџетски расходи

Во периодот јануари- декември 2013 година вкупните расходи на Буџетот изнесуваа 159.520 милиони денари, односно 32,3% од БДП, што е за 2,4% повеќе во однос на 2012 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи се зголемени за 4,3% во однос на истиот период во 2012 година.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите кои изнесуваа 100.836 милиони денари, а втори по големина се платите и надоместоците со 22.588 милиони денари. Во вкупните расходи на Буџетот,

структурното учество на расходите за плати и надоместоци изнесува 14,2% и во однос на 2012 година се намалени за 0,6%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 14.879 милиони денари и споредено со истиот период од 2012 година се зголемени за 1,6%.

Трансферите забележаа зголемување од 5,6% споредено со истиот период од 2012 година и истите учествуваа со 63,2% во вкупните расходи. Социјалните трансфери изнесуваа 74.242 милиони денари, забележаа раст од 6,6% и учествуваа со 46,5% во вкупните расходи. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери, со износ од 44.945 милиони денари, зголемување од 9,9%, споредено со истиот период од 2012 година и 28,2% од вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 16,0%, односно забележа зголемување од 3,8%, споредено со истиот период од 2012 година. Блок дотациите кон единиците за локална самоуправа во износ од 14.094 милиони денари, беа реализирани за 0,6% повеќе во однос на дванаесетте месеци од претходната година. Субвенциите и трансферите беа остварени за 7,2% повеќе.

Каматите се реализирани во износ од 4.606 милиони денари, што е за 9,2% повеќе во споредба со истиот период од 2012 година. Ваквото зголемување се должи на исплатата на доспеаните обврски за камати од домашно задолжување. Трошоците за камати од домашно задолжување беа зголемени за 52,7%, додека за камати од странски кредити беа намалени за 10,3%.

Во анализираниот период, средствата за капиталните расходи беа реализирани во износ од 16.611 милиони денари со структурно учество од 10,4% во вкупните расходи, односно забележаа учество од 3,4% во БДП.

Буџетско салдо

Во периодот јануари- декември 2013 година во Буџетот на Република Македонија е остварен дефицит од 19.253 милиони денари, што претставува 3,9% од БДП, додека дефицитот на Централниот буџет изнесува 18.131 милиони денари и претставува 3,7% од БДП.

4. Социјален сектор

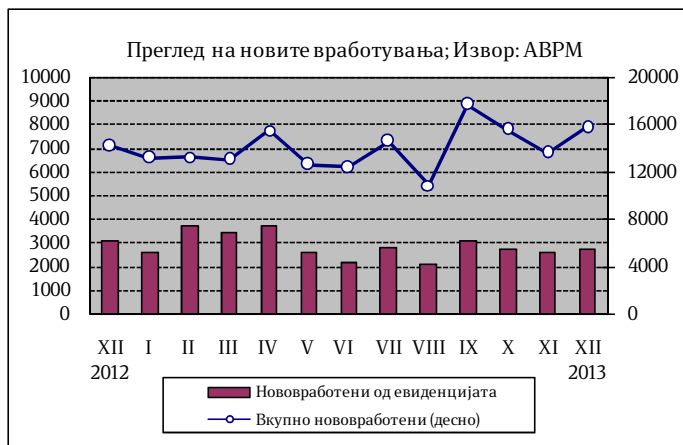
Број на нововработени и регистрирани невработени лица во АВРМ¹

Во периодот јануари-декември 2013 година во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 167.575 нови засновани

¹ Со изменувањето и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (Службен весник на Република Македонија бр. 114/2012) извршени се измени и во делот на евиденцијата на невработените лица. Со овој Закон утврден е основ за воспоставување и водење две евиденции и тоа евиденција на невработени лица и евиденција на други лица кои се пријавуваат во Агенцијата за вработување.

работни односи. Од вкупниот број нововработени, 46,1% се вработени на неопределено време, додека останатиот дел се вработени на определено време и за вршење сезонски работи. Споредено со истиот период од 2012 година, бројот на засновани нови работни односи е помал за 14,0%.

Во текот на декември засновани се 15.726 нови работни односи, од кои 17,2% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од Регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во декември изнесува 4.566, од кои 57,4% претставуваат нови засновани работни односи. Во декември 2013 година во Агенцијата е регистриран прилив од 5.487 лица, од кои 50,7% се лица на кои им престанал работниот однос. Така, во декември 2013 година бројот на регистрирани невработени лица изнесува 96.200, а бројот на други невработени е 121.658.

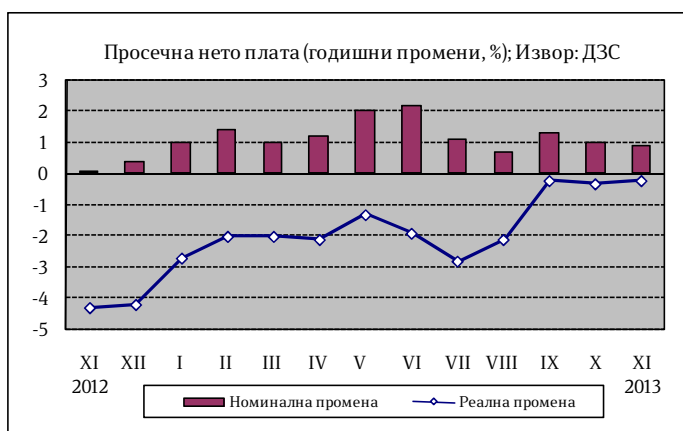

Најголем дел од невработените, односно 72,9% се од урбани средини (градско население), а 56,6% се мажи. Анализирани според степенот на образование, поголемиот дел, односно 43,8% од невработените се без образование, со основно образование или со непотполно средно образование, 35,3% се со завршено средно образование, додека 20,9% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасни групи, најголемиот дел или 53,1% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, 43,4% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 16,7% чекаат 8 и повеќе години.

Плати

Согласно објавените податоци на Државниот завод за статистика, просечната месечна исплатена бруто плата по вработен во ноември 2013 година изнесува 30.902 денари, додека просечната месечна исплатена нето плата изнесува 21.054 денари.

На месечна основа, во ноември 2013 година просечната бруто плата бележи номинален пад од 1,0%, а реално истата е пониска за 0,9%. Просечната нето плата во истиот период бележи номинален пад од 0,9%, додека реално истата е пониска за 0,8%. Во ноември 2013 година во однос на ноември 2012 година, просечната бруто плата бележи номинален раст од 1,0%, додека реално истата е пониска за 0,1%.

Просечната нето плата номинално е повисока за 0,9%, додека на реална основа истата бележи пад од 0,2%.

Кумулативно, во периодот јануари-ноември 2013 година во однос на истиот период од минатата година просечните бруто и нето плата бележат номинален раст од 1,3%, додека реално истите се пониски за 1,6%.

Највисок раст на просечната месечна бруто и нето плата по вработен во ноември 2013 година во однос на ноември 2012 година се забележува во секторите: Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација (6,3% бруто плата и 6,2% нето плата), Транспорт и складирање (6,1% бруто плата и 5,3% нето плата) и Дејности на здравствена и социјална заштита (3,6% бруто плата и 3,6% нето плата).

Намалување на просечната месечна исплатена бруто-плата по вработен во однос на претходниот месец е забележано во секторите: Рударство и вадење камен (9,6% бруто плата и 8,8% нето плата), Снабдување со вода, отстранување отпадни

води, управување со отпадни дејности за санација на околината (6,4% бруто плата и 6,3% нето плата) и Градежништво (4,5% бруто плата и 4,2% нето плата).

Процентот на вработени кои не примиле плата во ноември 2013 година изнесува 2,0% и е за 0,2 п.п. понизок во однос на истиот месец од претходната година, а во однос на октомври 2013 година истиот е повисок за 0,7 п.п.

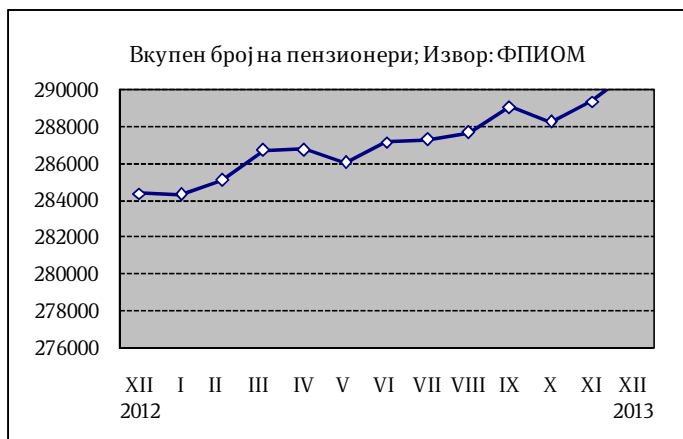
Пензии

Во декември 2013 година во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување евидентирани се 291.118 пензионери, што претставува зголемување од 2,4% во однос на истиот месец од 2012 година. Во однос на ноември 2013 година бројот на корисници на пензија е поголем за 1.754 лица. Од вкупниот број пензионери, 58,2% се корисници на старосна пензија, 26,5% на семејна пензија и 15,3% на инвалидска пензија.

За исплата на пензиите во декември 2013 година потрошени се 3.343,94 милиони денари, што претставува 52,4% од вкупните социјални трансфери².

Просечната пензија во декември 2013 година изнесува 11.819 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 8,1%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата

во ноември 2013 година (последни расположливи податоци) изнесува 56,1%.

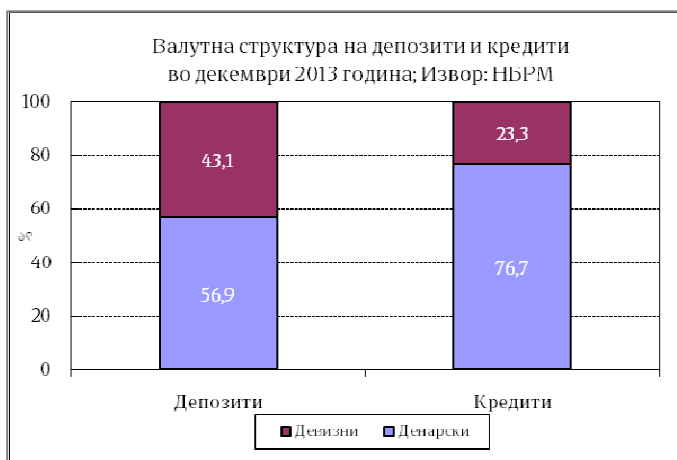
² Категоријата социјални трансфери ги опфаќа пензиите, паричниот надоместок во случај на невработеност, социјалната помош и расходите за здравствена заштита.

5. Монетарен сектор

Примарни пари

Во декември 2013 година примарните пари³ забележаа пад од 4,4% на годишно ниво (пад од 1,2% во минатиот месец), како резултат на падот на вкупните ликвидни средства на банките од 11%. Готовите пари во оптек се зголемија за 4,4%.

На месечна основа, примарните пари забележаа раст од 5,4%, како резултат на растот на готовите пари во оптек од 8,1% и на вкупните ликвидни средства на банките од 3,1%.

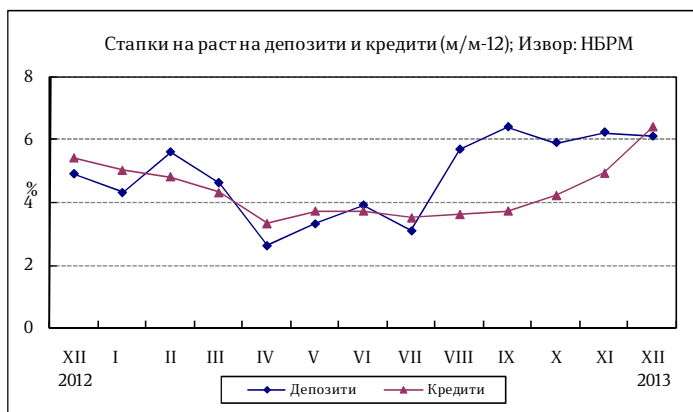

Во декември 2013 година, Народна банка на Република Македонија, во услови на стабилни движења, а имајќи ги предвид и очекуваните ефекти од спроведеното монетарно олабавување во изминатиот период, реши каматната стапка на благајничките записи да се задржи на нивото од 3,25%.

Депозитен потенцијал

Вкупниот депозитен потенцијал на банките⁴ во декември 2013 година се зголеми за 1,2% на месечна основа, како резултат на порастот на депозитите на приватните претпријатија од 1,8% и депозитите на домаќинствата од 1,6%. Од аспект на валутата, раст од 2,7% бележат депозитите во домашна валута, додека депозитите во странска валута се намалија за 0,8%.

На годишна основа, вкупните депозити во декември 2013 година остварија раст од 6,1%, наспроти растот од 6,2% во ноември 2013 година. Од аспект на секторот, депозитите на

домаќинствата бележат раст од 6,7%, додека депозитите на претпријатијата регистрираа засилен годишен раст од 4,1%.

³ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари)

⁴ Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

Од аспект на валутата, во декември 2013 се забележува интензивираан раст од 10,7% на депозитите во домашна валута, додека депозитите во странска валута бележат раст од 0,6%. Според рочноста, долгорочните депозити бележат раст од 27,8%, а краткорочните депозити се намалија за 2,7%.

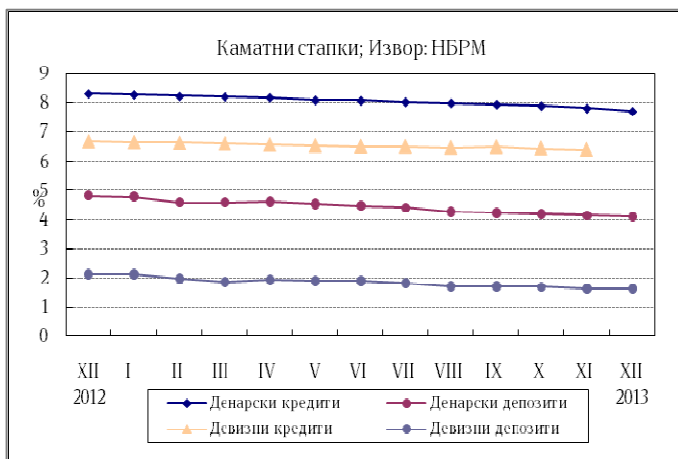
Кредити на банките

Во декември 2013 година вкупните кредити на банките кон приватниот сектор забележаа интензивираан раст од 1,7% на месечна основа (наспроти растот од 1% во ноември), во услови на раст на кредитите кон домаќинствата и приватните претпријатија, од 0,7% и 2,4%, соодветно. Од аспект на валутната структура, и денарските кредити и кредитите во странска валута забележаа раст од 1,7%.

На годишна основа, во декември вкупните кредити остварија засилен раст од 6,4% (во ноември растот изнесуваше 4,9%). Според валутата, новото кредитирање е целосно во домашна валута. Имено, кредитите во домашна валута остварија засилен раст од 8,6% (во ноември забележаа раст од 6,6%), додека оние во странска валута бележат пад од 0,2%. Анализирани според секторот, кредитите кон претпријатијата регистрираа раст од 3,7%, додека кредитите на домаќинствата се зголемија за 10,2%. Од аспект на рочноста, пак, долгорочните кредити бележат годишен раст од 6,3%, додека краткорочните кредити се повисоки за 2,9%.

Каматни стапки на депозитни банки

Во декември 2013 година, вкупната каматна стапка на кредитите изнесува 7,5% и го намали нивото во однос на минатиот месец. Во однос на истиот месец од 2012 година таа е пониска за 0,5 п.п.. Каматната стапка на денарските кредити изнесува 7,7% и е за 0,1 п.п. пониска во однос на минатиот месец, а намалена е и каматната стапка на девизните кредити за 0,1 п.п. и истата изнесува 6,4%.

Вкупната каматна стапка на депозитите изнесува 2,8% и е непроменета во однос на претходниот месец. Во однос на декември претходната година оваа стапка е пониска за 0,5 п.п. Каматните стапки на денарските и девизните депозити се непроменети на месечни ниво и изнесуваат 4,1% и 1,6%, соодветно.

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на декември 2013 година изнесуваа 1.993 милиони евра и во однос на претходниот месец се пониски за 27,5 милиони евра, додека во однос на декември 2012 година се пониски за 200,3 милиони евра.

Министерство за финансии

Сектор за макроекономска политика

www.finance.gov.mk

Извештајот го подготвија:

Ана Николова

Ангела Васовска

Анета Дудеска

Бојана Илиевска

Ѓоко Ѓорѓески

Копринка Сапунова

Неџати Куртиши

Контролирал: Д-р Сања Киковска - Георгиевска

Одобрил: Јордан Трајковски

Скопје, февруари 2014 година